

a.remissvar@regeringskansliet.se
abukar.omarsson@regeringskansliet.se

Remissyttrande Ds 2021:16 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Ds 2021:16, Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.

LRF är med sina ca 140 000 medlemmar Sveriges största småföretagarorganisation. Medlemmarna är verksamma inom jordbruk, trädgårdsnäring, skogsbruk, entreprenad, förädling, besöksnäring m.m. med landsbygden som bas. LRF är också en samlande organisation för lantbrukskooperativa företag, som exempelvis Arla och Lantmännen. Det svenska trädgårds-, jord- och skogsbruket tillför Sverige stora värden i form av mat, växter, energi, arbetstillfällen och miljönytta och erbjuder samhället resurser för en hållbar utveckling.

LRF har följande synpunkter på utredningens förslag och bedömningar:

3.1.1 Arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal ska ha tillgång till stöd.

Utredningens förslag: Ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska införas för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal eller av stöd från en registrerad omställningsorganisation.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget och uppskattar att förslaget även omfattar enskilda näringsidkare.

3.1.2 Stödet ska vara tillgängligt både för anställda och de vars anställning har upphört.

Utredningens förslag: Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska stärka arbetstagarens ställning på arbetsmarknaden. Omställningsstöd ska få ges en sökande vars

1. tillsvidareanställning ska upphöra eller har upphört på grund av arbetsbrist genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren,

2. tidsbegränsade anställning ska upphöra eller har upphört på grund av arbetsbrist genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren, eller
 3. anställning ska upphöra eller har upphört till följd av ohälsa eller sjukdom genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren. Vid tillämpningen av 1 och 2 ska det klart framgå att arbetstagaren slutar på initiativ av arbetsgivaren och på grund av arbetsbrist.
- Kompetensstöd ska få ges en sökande som har en anställning.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

3.1.3 Stöd ska inte ges i vissa fall när arbetstagaren orsakat sin arbetslöshet

Utredningens förslag: Stöd ska inte få ges till arbetstagare som på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete. Det gäller även den som av samma skäl inte har fått fortsatt arbete efter att en tidsbegränsad anställning har upphört.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

3.1.4 Anknytning till svensk arbetsmarknad ska vara ett villkor för stöd.

Utredningens förslag: Stöd ska få ges till den som har anknytning till svensk arbetsmarknad och som är anställd eller senast var anställd av en arbetsgivare som är registrerad hos Skatteverket. Den offentliga omställningsorganisationen ska ges möjlighet att inhämta uppgifter om huruvida den sökandes nuvarande eller senaste arbetsgivare är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om hur den sökande ska kunna uppvisa anknytning till svensk arbetsmarknad.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

3.1.5 Stödet ska vara tillgängligt för personer som ännu inte har fyllt 65 år.

Utredningens förslag: Stöd får inte avse tid efter det att den sökande eller den som har fått stöd har fyllt 65 år.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

3.2.1 Etablering på arbetsmarknaden som villkor för stöd.

Utredningens förslag: Stöd ska få ges den som har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom 24 månader före sin ansökan om stöd. Vid prövning av villkoret ska förvärvsarbete inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Schweiz och i Storbritannien och Nordirland få tillgodoräknas. Vid prövningen av villkoret för stöd ska på den sökandes begäran den tid då sökanden haft föräldrapenningförmåner,

sjukpenning, dagersättning och dagpenning till totalförsvarspliktiga bortses ifrån, om inte villkoret samtidigt uppfylls under den månaden. Detsamma gäller om den sökande har fått motsvarande ersättningar i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Schweiz eller i Storbritannien och Nordirland. Även tid med omställningsstudiestöd får bortses ifrån, om inte villkoret samtidigt uppfylls. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om bedömningen av förvärvsarbete och om bedömningen av tid som ska bortses ifrån. Den myndighet som regeringen bestämmer ska, innan den meddelar föreskrifter om prövning av ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd, ge Centrala studiestödsnämnden tillfälle att yttra sig i frågor som är av gemensamt intresse för båda myndigheterna. Utredningens bedömning: Det behövs ingen reglering för att få in uppgifter från arbetstagaren om intyg som redovisar arbetad tid eller motsvarande för att styrka att han eller hon uppfyllt villkoret om arbetad tid.

Synpunkter: Etableringsvillkoret kan komma att bli svårt att uppfylla för vissa säsongarbetare. LRF anser därför att en alternativ regel bör övervägas för dem i denna grupp som i andra avseenden är etablerade i Sverige men kanske inte har arbete annat än under säsong.

3.2.2 Arbetsvillkoret kan även bedömas med utgångspunkt i inkomstuppgifter.

Utredningens förslag: Villkoret för stöd ska även anses uppfyllt om den sökande under kvalificeringstiden har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete enligt inkomstskattelagen. Inkomster under en kalendermånad om minst 25 procent av inkomstbasbeloppet motsvarar arbete under en månad. Den offentliga omställningsorganisationen ska ges möjlighet att inhämta uppgift om den sökandes inkomst av arbete från Skatteverket. För att kunna det ska den få lämna ut uppgifter om personnummer på ett medium för automatiserad behandling till Skatteverket. Inkomster i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Schweiz och i Storbritannien och Nordirland, motsvarande arbetsinkomster enligt inkomstskattelagen får tillgodoräknas som inkomst i Sverige. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om beräkningen av minsta inkomst av förvärvsarbete.

Synpunkter: LRF anser att den kompletterande regeln om arbetsvillkoret för enskilda näringsidkare också bör kunna tillämpas på säsongarbetare.

3.3.1 Arbetstagaren ska själv kunna ansöka om stöd.

Utredningens förslag: Den som vill ta del av det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet ska ansöka om det.

Synpunkter: LRF stödjer förslaget.

3.3.2 Uppgifter som arbetstagaren behöver lämna i ansökan.

Utredningens förslag: I en ansökan om stöd ska den sökande uppge om han eller hon omfattas av kollektivavtal genom sin nuvarande eller senaste arbetsgivare.

Utredningens bedömning: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vad en ansökan i övrigt ska innehålla.

Synpunkter: LRF anser att de regler som ska tillämpas på enskilda näringsidkare behöver utformas på så sätt att de är rimliga och förutsägbara att tillämpa.

3.3.3 Bedömningen av ansökan om stöd ska göras utifrån förhållandena vid tidpunkten för ansökan.

Utredningens förslag: Bedömningen av förutsättningarna för stöd, ska göras utifrån förhållandena vid tidpunkten för ansökan om stöd.

Synpunkter: LRF anser att förslaget kan medföra svårighet för både enskilda näringsidkare och säsongsanställda att ta del av stödet.

3.4 Stödet ska som längst kunna ges i tolv månader.

Utredningens förslag: Grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska som längst få ges i tolv månader från det att ansökan har beviljats.

Synpunkter: För säsongsanställda som uppfyller kvalificeringskraven är det en viktig möjlighet att kunna stärka sin karriär och ställning på arbetsmarknaden genom att utbilda sig i perioder mellan säsongerna. Ett stöd bör därför utformas på sådant sätt att också säsongsanställda kan ta del av det.

3.5 Ett nytt arbetsvillkor återkvalificerar för stöd

Utredningens förslag: En arbetstagare som har fått stöd ska efter avslutad stödperiod åter kunna få stöd genom att på nytt uppfylla arbetsvillkoret. Arbete som har legat till grund för stöd som tidigare har beslutats ska då inte få tillgodoräknas.

Synpunkter: LRF anser att villkoren för att på nytt uppfylla villkoren bör utformas på sådan sätt att också säsongsanställda ges rimliga möjlighet att forma en yrkeskarriär eller kvalificera sig på arbetsmarknaden.

3.6 Stöd ska ges i mån av tillgång på medel och prioritering ska kunna göras vid behov

Utredningens förslag: Stöd ska få beviljas i mån av tillgång på medel. Ansökningarna ska behandlas i den turordning de kommer in.

Vid behov av prioritering av de beviljade medlen för stöd ska en sökande vars anställning är på väg att löpa ut eller har upphört ges företräde.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Utredningens bedömning: Den offentliga omställningsorganisationen bör följa upp och redovisa till regeringen om och i så fall på vilket sätt prioritering skett.

Synpunkter: LRF anser att beslut om stöd bör hanteras på sådant sätt så att inte t.ex. personal i små branscher missgynnas. LRF anser också att det kan behövas en särskild prioriteringsgrund för enskilda näringsidkare.

4.2 Grundläggande tjänster från den offentliga omställningsorganisationen

Utredningens förslag: Grundläggande tjänster till arbetstagare som får stöd av den offentliga omställningsorganisationen består av tjänsterna, rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Förstärkt stöd ska endast få ges till arbetstagare vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av ohälsa eller sjukdom.

Utredningens bedömning: Vid ett första tillfälle efter att en arbetstagare har fått beslut om att ta del av stöd bör ett individuellt kartläggningssamtal ske för att tydliggöra arbetstagarens behov av de olika grundläggande tjänsterna.

Synpunkter: Det finns fortfarande spridda tillkortakommanden i den digitala infrastrukturen men också utmaningar i it-mognad och möjligheter att ta till sig ett digitalt arbetssätt. En tydlig bild av detta ges hos de kommuner som förlorat sitt Arbetsförmedlingskontor och därmed fått en ökad belastning på försörjningsstöd och arbetsmarknadsverksamhet med grupper som kommit att stå långt från arbetsmarknaden och som behöver handgripliga insatser för att komma vidare. LRF anser att alla offentliga organisationer ska kunna erbjuda sina tjänster och service också på andra sätt än digitalt.

4.3 Tillhandahållande av grundläggande tjänster

Utredningens bedömning: Det bör inte närmare regleras hur tjänsterna ska tillhandahållas. De kan därför tillhandahållas som ett paket med olika kombinationer eller enstaka tjänster beroende på vilket behov personen har.

Synpunkter: LRF anser att det är av grundläggande vikt att tjänsterna anpassas till berörd individ.

5.1.2 Yttranden får lämnas i samband med vägledning

Utredningens förslag: Den offentliga omställningsorganisationen får tillhandahålla yttranden i samband med vägledning. Egenföretagare ska kunna ansöka om vägledning i syfte att få ett yttrande.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

5.1.3 Egenföretagare kan använda delvis andra underlag för att styrka att de uppfyller kvalifikationsvillkoren

Utredningens förslag: I det fall en sökandes inkomstuppgifter inte finns redovisade i en arbetsgivardeklaration med en redovisningsperiod som omfattar en kalendermånad, ska arbetsvillkoret anses uppfyllt om den sökandes inkomst av förvärvsarbete uppgår till minst tre inkomstbasbelopp per kalenderår.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget och anser att det även bör få tillämpas på säsongsanställda.

6.1 Den nya offentliga omställningsorganisationen bör organiseras vid en befintlig myndighet

Utredningens Bedömning: Den nya offentliga omställningsorganisationen bör organiseras vid en befintlig myndighet.

Synpunkter: LRF anser att förslaget är rimligt.

6.1.1 Stödet bör tillhandahållas av fristående aktörer

Utredningens bedömning: Det bör vara fristående aktörer som utför de grundläggande omställnings- och kompetenstjänsterna för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal.

Synpunkter: LRF är positivt till förslaget.

6.3.1 Beslut om omställnings- och kompetensstöd

Utredningens förslag: Kansliet för omställnings- och kompetensstöd ska besluta om omställnings- och kompetensstöd.

Synpunkter: LRF anser att detta är en fråga som bör granskas ytterligare för att finna om det verkligen är en beslutsmodell som effektivt levererar god nytta på arbetsmarknaden.

6.3.2 Kansliets beslut ska gå att överklaga

Utredningens förslag: Den sökande ska ha möjlighet att överklaga de beslut om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd som Kansliet för omställnings- och kompetensstöd fattar.

Synpunkter: LRF stödjer förslaget.

6.3.3 En ny nämndmyndighet ska hantera överklaganden

Utredningens förslag: Regeringen ska inrätta en ny nämndmyndighet med Kammarkollegiet som värmyndighet för att pröva överklaganden av kansliets beslut om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Nämnden ska bestå av fem ledamöter. Ordförande och vice ordförande ska ha erfarenhet som domare. Övriga ledamöter ska ha erfarenhet av utbildnings- eller arbetsmarknadsfrågor. Nämnden ska vara beslutsför med tre ledamöter.

Vissa bestämmelser i myndighetsförordningen ska inte tillämpas på nämndmyndigheten.

Den nya nämndmyndigheten ska benämnas Överklagandenämnden för omställnings- och kompetensstöd.

Synpunkter: LRF stödjer förslaget.

6.3.4 Överklagandenämnden för omställnings- och kompetensstöd ska vara sista instans

Utredningens förslag: Överklagandenämndens beslut om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska inte gå att överklaga.

Synpunkter: LRF stödjer förslaget.

7.1 Arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska kunna få ersättning

Utredningens bedömning: Alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör få ersättning av staten.

Synpunkter: LRF stödjer förslaget.

7.2 Principer för ersättningen till arbetsgivare

Utredningens bedömning: Ersättningsnivån till arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd har bedömts med utgångspunkt i kostnader för det motsvarande stöd som staten tillhandahåller. Ersättningsnivån bör motsvara de avgifter som arbetsgivarna har betalat in för tillhandahållande av sådant stöd upp till 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som är underlag för arbetsgivaravgifter (lönesumman) och ligga fast över tid. Detta bedöms motsvara ca 2 773 miljoner kronor i 2022 års prisnivå.

Nivån på ersättningen bör utgöra en schablon som motsvarar grundläggande tjänster. Någon specificering av hur stor del av avgiften för arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd som går till grundläggande tjänster och hur mycket som går till specialiserade tjänster bör inte krävas.

Synpunkter: LRF understryker vikten av att skapa rutiner som inte är administrativt belastande för arbetsgivarna och att ersättningen också täcker arbetsgivarens kostnad.

7.3 Ersättningen ska avse kostnader för avgifter till registrerade omställningsorganisationer

Utredningens förslag: Ersättningen ska motsvara de avgifter som arbetsgivaren har betalat till en registrerad omställningsorganisation. Ersättningen får utgöra högst 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som ingår i underlaget för arbetsgivaravgifter.

Synpunkter: Eftersom kostnader kan komma att förändras anser LRF att det inte bör anges ett takbelopp.

7.6 Ansökan om ersättning

Utredningens förslag: Ersättning ges årsvis efter årlig ansökan för det föregående året. Kammarkollegiet ska som verkställighetsföreskrifter meddela närmare föreskrifter om formerna för ansökan och vad den ska innehålla.

En arbetsgivare som söker ersättning ska till Kammarkollegiet lämna de uppgifter som myndigheten behöver för att handlägga och besluta i ett ärende om ersättning.

Utredningens bedömning: Partsgemensamma administrationsbolag bör i många fall kunna tillhandahålla alla nödvändiga uppgifter till arbetsgivare som vill ansöka om ersättning. Kammarkollegiet bör sträva efter att på lämpligt sätt underlätta ansökningsförfarandet för arbetsgivare, bl.a. genom att i dialog med administrationsbolagen utveckla lösningar för ansökningar och uppgiftslämnande som minimerar arbetsgivarnas administration. Det bör vara möjligt för arbetsgivare vars avgifter till registrerade omställningsorganisationer faktureras av administrationsbolag att uppdra till bolaget att ansöka om ersättning. De föreskrifter som Kammarkollegiet ska meddela om formerna för och innehållet i ansökan bör om möjligt inkludera möjligheten till kollektiva ansökningar och kollektivt uppbärande av ersättning för arbetsgivares räkning. De ansökningsformer som Kammarkollegiet föreskriver bör vara effektiva och inte administrativt betungande för arbetsgivarna. Det finns inget behov av ytterligare sekretessbestämmelser eller personuppgiftsreglering för uppgifter i ärenden om ersättning.

Synpunkter: LRF är positivt till att ersättning utbetalas. Även positivt att utredningen förespråkar enkla rutiner, men förbundet är frågande till den rutin som utredningen föreslår. Det bör vara möjligt att upprätta mindre belastande administrativa krav på arbetsgivare.

Med vänliga hälsningar

Lantbrukarnas Riksförbund

Wictoria Bondesson

T.F. enhetschef
Företagarvillkor & analys

Anders Johannesson
Ansvarig expert